

BUREAU VOOR DE STAATSSCHULD

Suriname Debt Management Office (SDMO)

Kwartaalverslag

1^e VERSLAG 2025

Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen

29 april 2025

Introductie

Het Bureau voor de Staatsschuld, ook wel bekend als SDMO, is in 2022 gestart met het kwartaalverslag Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen. Op kwartaalbasis zullen de relevante internationale en lokale economische ontwikkelingen gepresenteerd worden middels dit verslag. In dit verslag worden de ontwikkelingen op basis van beschikbare data beschreven.

Mocht u na het lezen vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met het Bureau voor de Staatsschuld en wel als volgt: emailadres: info@sdmo.org en telefoon: 597 552644 of 597 552645.

Samenvatting

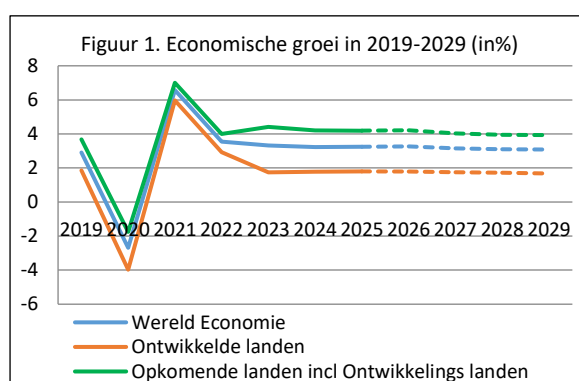
Aan de hand van de meest recente, bijgewerkte en beschikbare statistieken en informatie, evenals de vooruitzichten tot en met de derde week van april 2025, is de analyse gemaakt die als volgt samen te vatten is:

- De wereldeconomie bevindt zich op een kritiek punt vanwege een dreigende handelsoorlog tussen de VSA en zijn handelspartners. De lagere groei van de wereldeconomie voor 2025 ten opzichte van 2024 is geschat op 2,8 procent.
- De economische vooruitzichten voor Suriname zijn goed te noemen met een groeiverwachting van 3,2 procent in 2025 en een piek op middellang termijn van 55 procent in 2028 vanwege de verwachte offshore olieproductie in dat jaar.
- De totale goudproductie aan het einde van 2024 bedroeg ongeveer 27.000 kg, hetgeen een daling van 7,9 procent is ten opzichte van 2023. De daling wordt gedreven door een afnemende productie bij Newmont (14,5 procent), voornamelijk door een lagere erts kwaliteit. Desondanks heeft de exportwaarde van goud bijgedragen aan het overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans. Dit komt door de significantie stijging van de internationale goudprijs met gemiddeld 23 procent in 2024.
- De financiële instroom van begrotings- en betalingsbalans steun in het kader van het IMF-EFF programma hebben een grote bijdrage geleverd aan het verstevigen van de internationale reserve per ultimo 2024, tot een niveau van USD 1,6 miljard.
- De scherpe wisselkoersdepreciatie eind 2024 van ca. 12 procent werd veroorzaakt door een tekort aan vreemde valuta bij banken en verminderde naleving van de retentieregeling. In het eerste kwartaal van 2025 zorgen beperkte valuta-inkomsten, verhoogde vraag naar valuta voor participatie aan de uitgegeven Staatsolie-obligaties en politieke onzekerheden rond de verkiezingen voor verdere koersfluctuaties en de depreciatie van de SRD van ca. 10 procent.
- Het financierings- en primaire saldo van de Staatsfinanciën bedroeg aan het einde van 2024 respectievelijk 0,3 procent en -2,6 procent. De fiscale target met name een primair overschot van 2,1 procent van het bbp is niet gehaald in het afgelopen jaar vanwege tegenvallende overheidsinkomsten van de niet belastinginkomsten.
- In maart 2025 sloot Suriname het driejarige IMF-hervormingsprogramma af met merkbare economische stabilisatie, waaronder lagere inflatie en sterkere reserves. Structurele kwetsbaarheden van de economie moeten verder worden aangepakt.
- Per februari 2025 bedraagt de overheidsschuld USD 3,7 miljard (SRD 131,9 miljard), een stijging van 8 procent ten opzichte van december 2024. De stijging is toe te schrijven aan een stijgende binnenlandse schuld vanwege de uitgifte van staatsobligaties ter waarde van SRD 8,3 miljard voor de financiering van de herkapitalisatie van de CBvS.

Economische groei en investeringen

De wereldeconomie bevindt zich op een kritiek punt. In 2024 begonnen er tekenen van herstel te verschijnen na een lange periode van uitzonderlijke schokken. Het IMF schat dat de wereldwijde groei daalt van 3,3 procent in 2024 naar 2,8 procent in 2025, om vervolgens in 2026 weer te herstellen naar 3 procent (figuur 1). Tegelijkertijd zorgen ingrijpende beleidsveranderingen voor onzekerheid binnen het wereldhandelssysteem. Sinds februari heeft de Verenigde Staten meerdere rondes van importtarieven aangekondigd tegen haar handelspartners, die op hun beurt tegenmaatregelen hebben genomen (figuur 2). In maart 2025 namen de spanningen toe door wederzijdse verhoogde tarieven tussen de VS en China, op staal en aluminium en vergeldende maatregelen van Canada en de EU.

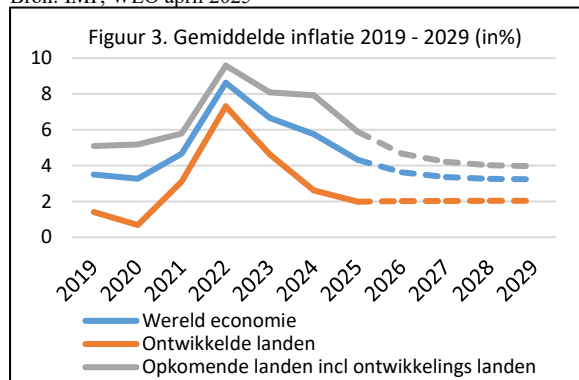
Voor China is de schatting van de economische groei voor 2025 naar beneden bijgesteld van 4,6 procent tot 4 procent. Dit komt door de impact van recent ingevoerde importtarieven, die het positieve effect van een sterkere economische groei in het vierde kwartaal van 2024 en fiscale verruiming te niet doet. Ook de groeiverwachting voor 2026 is van 4,5 procent verlaagd naar 4 procent, als gevolg van aanhoudende onzekerheid over het handelsbeleid.

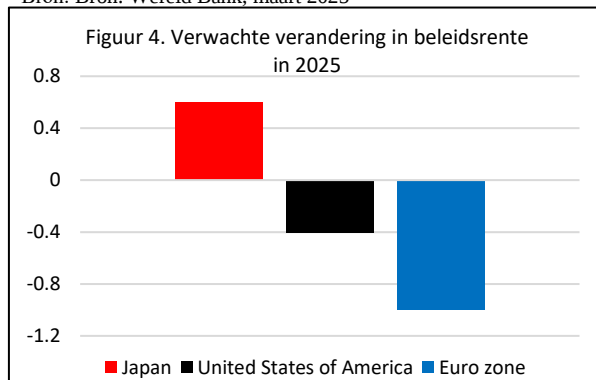
Bron: IMF, WEO april 2025

Bron: Wereld Bank, maart 2025¹

Bron: IMF, WEO april 2025

Bron: Wereldbank, Monthly jan 2025

In andere grote economieën in Azië met name in India blijft de groeiverwachting relatief stabiel op 6,2 procent in 2025, gesteund door de binnenlandse effectie vraag van goederen, vooral op het platteland. De groei in de Eurozone zal naar verwachting licht dalen tot 0,8 procent in 2025, om vervolgens in 2026 bescheiden te stijgen naar 1,2 procent. Toenemende onzekerheid en invoerrechten zijn belangrijke oorzaken van de zwakke groei in 2025. Factoren die de bescheiden opleving in 2026 ondersteunen, zijn onder meer sterkere consumptie door stijgende reële lonen en een verwachte fiscale versoepeling in Duitsland na grote wijzigingen in de begrotingsregels.

Voor Japan is de groeiprognoze voor 2025 vastgesteld op 0,6 procent, wat een neerwaartse bijstelling van 0,5 procentpunt betekent ten opzichte van de prognose in januari. De invoerrechten die op 2 april zijn aangekondigd en de bijbehorende onzekerheid doen het verwachte herstel van de binnenlandse

¹ De wereldwijde handelsbeleids-onzekerheidsindex meet de verandering in handelsbeleids-onzekerheid. Hoe hoger de index groter de onzekerheid. De rode lijn toont het historische maximum van vóór 2024. De laatste waarneming is van februari 2025.

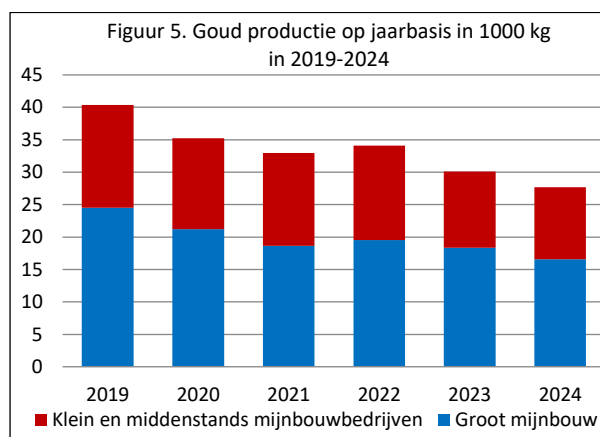
effectieve vraag teniet, ondanks de stijging van het beschikbare inkomen van huishoudens door de reële toename van de lonen boven het inflatieniveau.

De ontwikkelingen van de Amerikaanse economie wordt in een aparte textbox in dit verslag gepresenteerd.

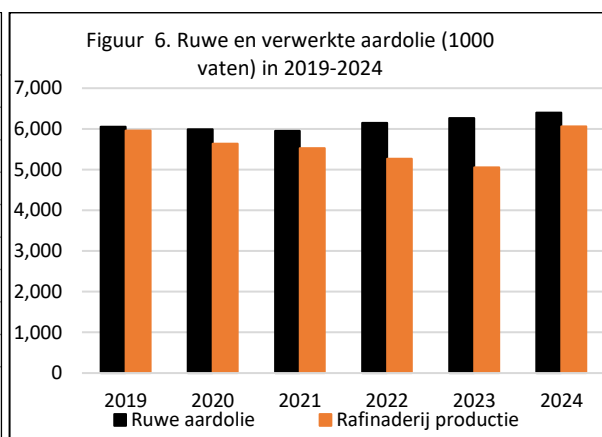
De inflatievooruitzichten van de mondiale economie zijn over het algemeen verbeterd, maar blijven onderhevig aan grote onzekerheid. De kerninflatie² blijft iets boven 2 procent, terwijl de loonstijging afzwakt en arbeidsmarkten in de wereld normaliseren. Goedereninflatie is gedaald, maar diensteninflatie blijft hoog, vooral in de VS en de Eurozone. In sommige opkomende markten in Europa en Latijns-Amerika blijft de inflatie hoog door specifieke factoren met name een robuuste binnenlandse vraag.

Waar de inflatie hardnekkiger blijkt, hanteren centrale banken een voorzichtiger benadering om het krap monetair te versoepelen, terwijl ze de economische bedrijvigheid, arbeidsmarktindicatoren en wisselkoers bewegingen nauwlettend volgen. Voor de Amerikaanse Federal Reserve resulteerde dit dat de rente in januari ongewijzigd bleef. Divergerend monetair beleid kan leiden tot renteversillen tussen landen, wat kapitaaluitstroom en strakkere financiële voorwaarden kan veroorzaken (figuur 4).

Volgens het IMF heeft Suriname een positieve middellangetermijnvooruitzicht. In 2025 wordt een groei van 3,2 procent voorspelt, en deze zal een piek bereiken in 2028 van 55 procent dankzij de verwachte olieproductie uit Block 58. In 2024 bedroeg de economische groei ca. 3 procent.

Bron: CBvS

Bron: Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.

De productie in de minerale sector in 2025 vertoont een daling van de goudproductie met 7,9 procent is ten opzichte van 2023 tot ongeveer 27.000 kg (figuur 5). De daling wordt gedreven door een afnemende productie bij Newmont (14,5 procent), voornamelijk door een lagere ertskwaliteit. Voorts hebben weersomstandigheden een rol gespeeld bij de lage productie van de kleine en middenstands mijnbouwbedrijven met 5,9 procent. De aanhoudende de droogte in het binnenland heeft een negatieve impact op het mijnen van goud.

In 2024 laat de onshore olie-industrie een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van voorgaande jaren (figuur 6). De aanvoer van ruwe aardolie is gestegen ten opzichte van 2023 met ca. 131.000 vaten (een toename van 2 procent). Dit is een indicatie dat er meer olie beschikbaar is voor verwerking. Tegelijkertijd is ook de raffinage-output significant toegenomen met ruim 1 miljoen vaten (een stijging van ca. 20 procent) als gevolg van de grote onderhoudsbeurt in het afgelopen jaar.

Na de definitieve investeringsbeslissing (FID) in oktober 2024, zal vanaf 2025 verder geïnvesteerd worden in het offshore olieveld Block 58, met een verwachte start van de olieproductie in 2028. TotalEnergies en partners investeren USD 10,5 miljard in 2025-2028, waarvan USD 1 miljard voor

² Kern inflatie is inflatie waarbij de volatiele prijzen van voedsel en energie zijn uitgesloten.

lokale economie. De toekomstige olieinkomsten kunnen de levensstandaard van de bevolking significant verbeteren, mits de inkomsten goed beheerd worden door sterke instituten met een hoog niveau van transparantie van de bestedingen van de inkomsten.

In maart 2025 vond de uitgifte plaats van Staatsolie obligatie 2025-2033 om minimaal USD 250 miljoen en EUR 50 miljoen op te halen om haar 20 procent deelname in de productie van de GranMorgu offshore olieveld in Block 58 deels te financieren.

In totaal is omgerekend USD 518,8 miljoen, inclusief EUR 43,5 miljoen, aangetrokken met een looptijd van acht jaar. De rentevoet op het instrument is 7,75 procent op USD en 7,25 procent in EUR aangetrokken middelen.

Een kort overzicht van de Amerikaanse economie

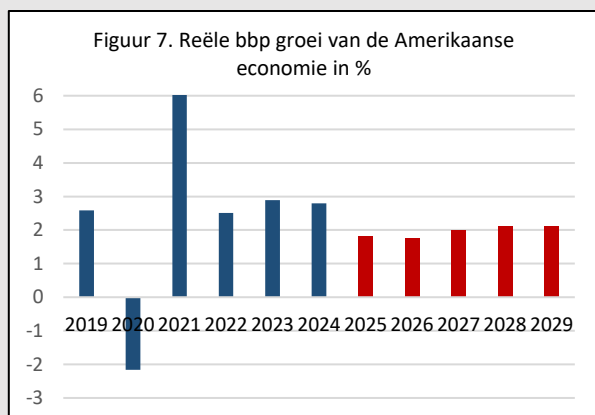
Anno 2025 blijft de Verenigde Staten van Amerika de grootste economie ter wereld, met een bruto binnenlands product (bbp) van ca. USD 30.000 miljard voor 2024. Deze economische omvang weerspiegelt de sterke binnenlandse markt, technologische innovatie en een sterke invloed op de mondiale economie.

De VSA importeerden in 2024 goederen en diensten ter waarde van ca. USD 3.295,6 miljard uit de rest van de wereld, waarmee het zijn positie als grootste importeur ter wereld bevestigde. Deze cijfers onderstrepen de centrale rol van de Verenigde Staten in de wereldhandel.

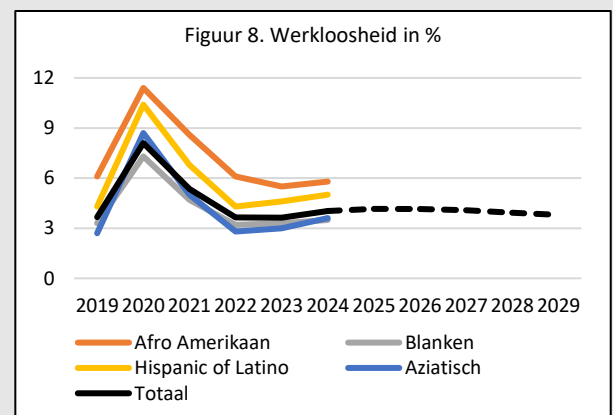
In 2023 omvat de handelsbalans van goederen tussen Suriname en de VSA een tekort van ca USD 293 miljoen voor Suriname volgens U.S. Department of State. De VSA exporteert voornamelijk chemicaliën, graafmachines en machineonderdelen naar Suriname, terwijl Suriname o.a. visproducten, geraffineerde aardolie en andere goederen naar de VSA exporteert.

Op 2 april 2025 introduceerde president Trump een nieuw “reciprocal” tariefbeleid te weten een universeel tarief van 10 procent en tot 50 procent voor ca. 60 landen met grote handelsoverschotten. Deze heffingen komen bovenop bestaande tarieven, zoals de gecombineerde 54 procent op Chinese producten.

Met dit beleid wil de VSA het tekort op haar handelsbalans van USD 1.213 miljard in 2024 sterk verminderen. De verwachting is dat dit er een potentiële handelsoorlog op gang brengt, wat zal leiden tot een sterke vertraging van de mondiale groei en de groei van vele landen inclusief de VSA. Inflatie zal wereldwijd gaan stijgen, met wederom een afname van de levensstandaard voor velen in de wereld.

Bron: U.S. Bureau for Economic Analysis, IMF WEO April 2025

Bron: U.S. Bureau of Labor Statistics, IMF WEO April 2025

In 2024 vertoonde de Amerikaanse economie een opmerkelijke veerkracht, met een groei van 2,8 procent (figuur 7). De geschatte groei was vrijwel op hetzelfde niveau als in 2023. De belangrijkste sectoren die aan deze positieve ontwikkelingen hebben bijgedragen zijn industrie en technologie en innovatie.

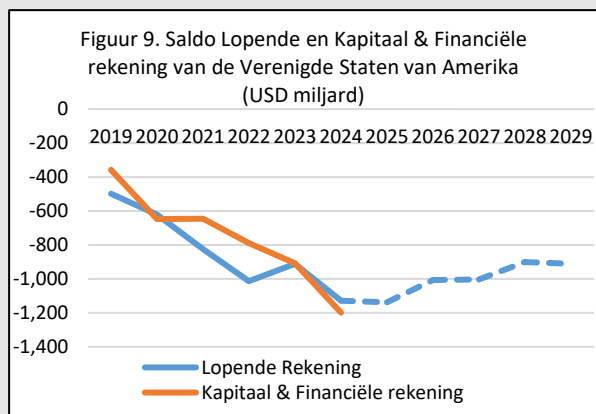
Verder bleef de Amerikaanse consument een drijvende kracht achter de economische groei, met name door verhoogde bestedingen in de dienstensector.

De industriële sector profiteerde van aanzienlijke investeringen, mede gestimuleerd door overheidsinitiatieven om de concurrentiepositie van de Amerikaanse industrie op de lange termijn te versterken.

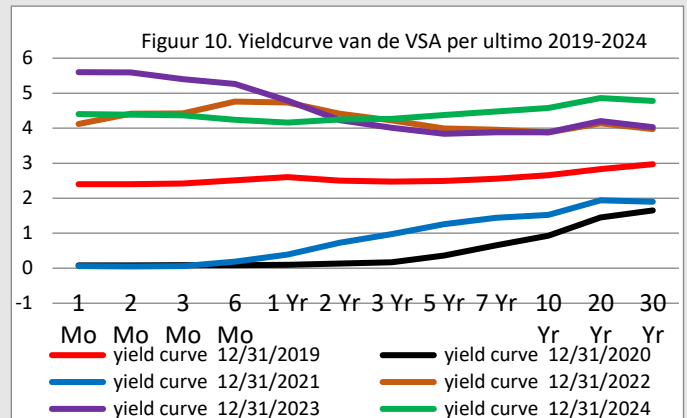
Ook was er een significante stijging in arbeidsproductiviteit, met een toename van 2,2 procent in het derde kwartaal van 2024 door verbetering in efficiëntie en technologische innovatie.

Vanwege de handelsspanningen verwacht het IMF dat de groei van de Amerikaanse economie in het huidig jaar zal inkrimpen tot 1,8 procent vanwege de beleidsonzekerheid die het land uitdraagt en een verzachte binnenlandse vraag.

Het werkloosheidspercentage dat in 2024 ca. 4,1 procent bedroeg, een marginale stijging ten opzichte van het jaar daarvoor is het resultaat van een complexe mix van beleidsbeslissingen, economische omstandigheden en structurele veranderingen op de arbeidsmarkt door automatisering. De werkloosheid bereikte een piek in 2020, mede door de effecten van COVID-19 (figuur 8). Vervolgens is er sprake van een daling van de werkloosheid voor Afro-Amerikaanse, Latino, Blanken en Aziatische groepen.

Bron: U.S. Bureau for Economic Analysis

Bron: US Treasury.gov

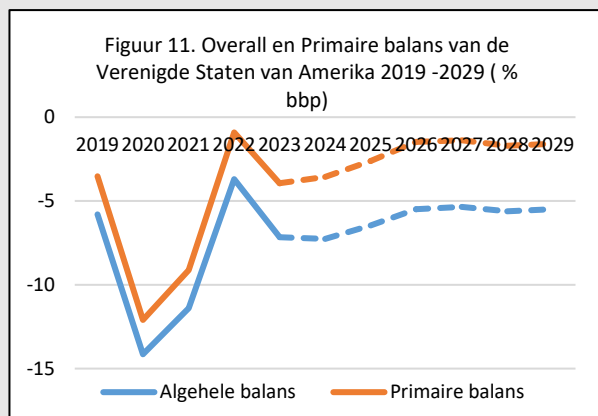
Historisch gezien is er sprake van een structureel tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans voor de Verenigde Staten van Amerika. Dit impliceert dat de importen van goederen en diensten groter zijn dan de exporten met de rest van de wereld (figuur 9). Het tekort bedroeg in 2024 USD 1.200 miljard en werd aangedreven door een sterke binnenlandse vraag en een relatief hoge invoer van consumptiegoederen en energie. In 2024 toonden de VS een aanhoudende instroom van buitenlandse beleggingen, wat het vertrouwen van internationale investeerders in de Amerikaanse economie onderstreept. Deze instroom op de kapitaal en financiële rekening compenseerde het tekort op de lopende rekening en droeg bij aan de financiering van het handelstekort. De IMF WEO van april 2025 vertoont een verbetering in het tekort van de lopende rekening in de komende jaren.

De yield curve van de Verenigde Staten toont de rentevoeten van staatsobligaties met verschillende looptijden en biedt inzicht in de verwachtingen van beleggers met betrekking tot economische groei en inflatie. In figuur 10 komt duidelijk tot uiting het verloop van deze curve en de relatie in de Covid periode. De grafieken tonen een vrij stabiele curve in 2019 (pre-Covid) en de Covid periode (2020-2021) met duidelijke lage rentevoeten op korte termijn papier vanwege de verstoring van de economische bedrijvigheid in die periode met de verwachting dat het op lange termijn zal verbeteren. Aan het eind van 2023 is er duidelijke sprake van een inverse yield curve, waarbij de rentevoeten op korte termijn instrumenten hoger liggen dan op lange termijn instrumenten. Per ultimo 2024 is de inversie van de yield curve vrij licht te noemen. Een lichte inversie van de yield curve kan wijzen op verwachtingen van een vertraging in economische groei en verhoogde onzekerheid wat beleggers niet geneigd zijn om op lange termijn instrumenten te beleggen, maar veelal op korte termijn instrumenten.

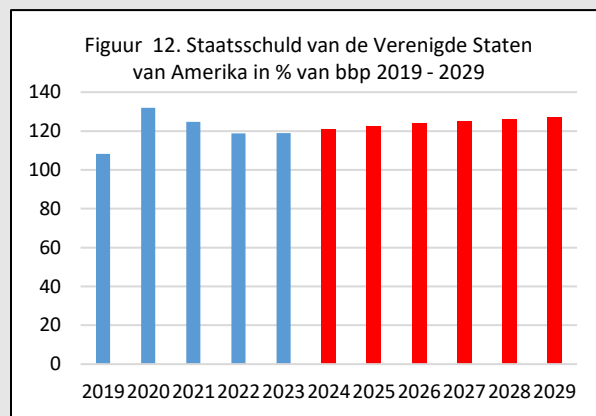
Een groot probleem dat de VSA heeft is de enorme schuldpositie van het land. Dit wordt gevoed door enorme structurele overheidstekorten. Bij het begin van de Covid periode in 2020 was het totaal tekort ca. 14 procent van het bbp (figuur 11), terwijl het overheids primair tekort, ca 12 procent bedroeg. De primaire balans, die het begrotingstekort exclusief rentebetalingen op de staatsschuld weergeeft, geeft in dat jaar aan dat de rentebetalingen op de staatsschuld van de VSA ca. 2 procent bedroegen.

De projecties van overheidsfinancien van de VSA op middellang termijn, toont een geleidelijke afname van het tekorten weer tot een niveau van ca. 5,5 procent in 2029 voor de totale balans en tot ca. 1,5 procent voor de primaire balans. Deze verbetering is gebaseerd op verwachte stijgingen in belastinginkomsten en gecontroleerde groei van de overheidsuitgaven. Echter zijn deze tekorten zijn nog steeg vrij hoog te noemen en zullen leiden tot een verdere stijging van de staatsschuld in de toekomst.

De Amerikaanse Staatsschuld in procenten van het bbp bedroeg volgens het IMF per ultimo 2024 ca. 121 procent en zal verdere stijgen tot ca. 127 procent in 2029.

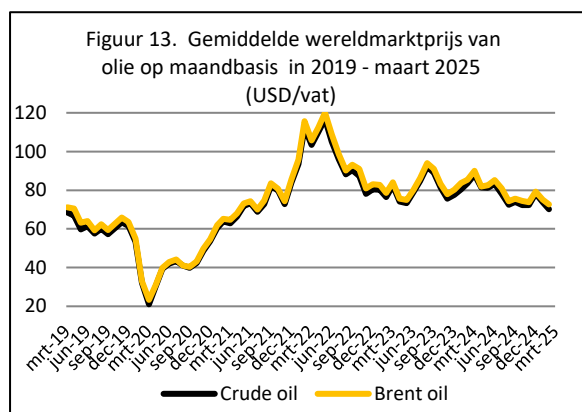
Bron: IMF, WEO-april 2025

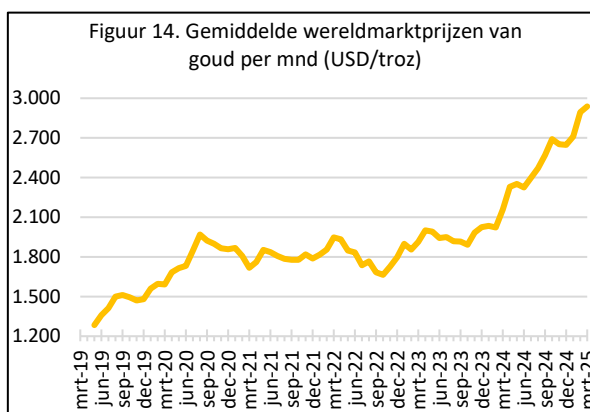
Bron: IMF, WEO-april 2025

Internationale handel- en kapitaalstromen

De ontwikkeling van de internationale prijzen van onze voornaamste exportprodukten olie en goud zien er als volgt uit.

Bron: Wereld Bank

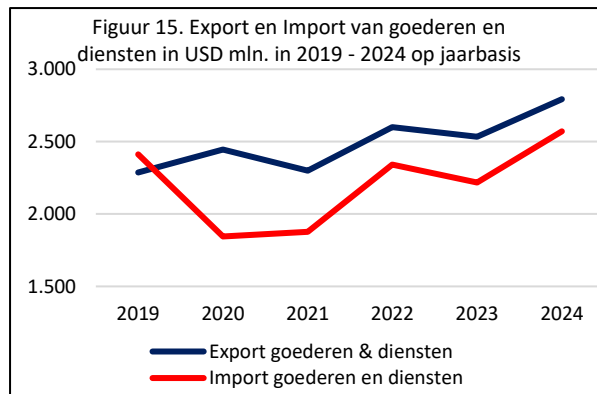
Bron: Wereldbank, www.kitco.com

Tot en met maart 2025 hebben de prijzen van zowel ruwe olie als Brent-olie aanzienlijke schommelingen ondergaan. In maart 2025 daalde de Brent-olieprijs met 8,4 procent t.o.v. begin dit jaar tot USD 72,6 per vat, terwijl de Crude futures eveneens daalde met 9,5 procent t.o.v. januari 2025 tot USD 70,7 per vat (figuur 13). De daling van de olieprijsen in 2025 werd voornamelijk veroorzaakt door een historisch overschot op de oliemarkt.

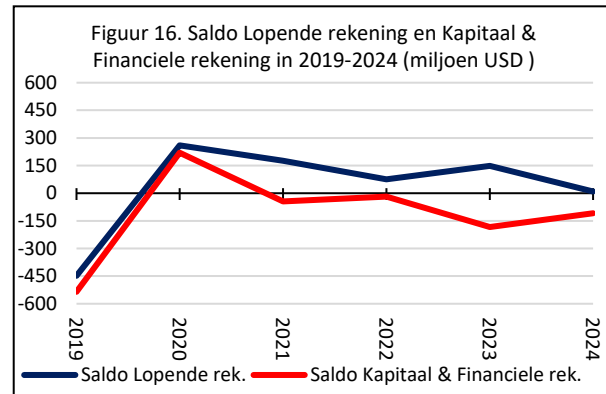
Energiegrondstofprijzen zullen volgens het IMF in 2025 naar verwachting met 2,6 procent dalen, meer dan eerder was aangenomen. Dit komt door lagere olieprijsen als gevolg van zwakke Chinese vraag en sterke productie buiten OPEC+, deels gecompenseerd door stijgende gasprijzen door koud weer en verstoringen, zoals het conflict in het Midden-Oosten.

De goudprijs heeft een opmerkelijke stijging door gemaakt. De gemiddelde prijs steeg met ca. 23 procent in 2024 tot USD 2.388 per ounce. De prijs bleef stijgen in het eerste kwartaal van 2025. In maart 2025 bereikte goud een hoogte van USD 2.938 per ounce, een stijging van 8,4 procent sinds begin 2025, na een stijging van 34,5 procent in maart 2024 (figuur 14). Volgens Reuters wordt deze stijging toegeschreven aan aanhoudende geopolitieke spanningen in de wereld, inflatie zorgen en het agressief handelsbeleid van de VSA.

Beleggers beschouwen goud als een veilige haven te midden van economische onzekerheden en marktvolatiliteit. Daarnaast hebben centrale banken hun goudreserves vergroot, wat de vraag verder stimuleert. Analisten voorspellen dat de goudprijs in 2025 hoog zal blijven, met mogelijke verdere stijgingen als de huidige omstandigheden aanhouden.

Bron: CBvS

Bron: CBvS

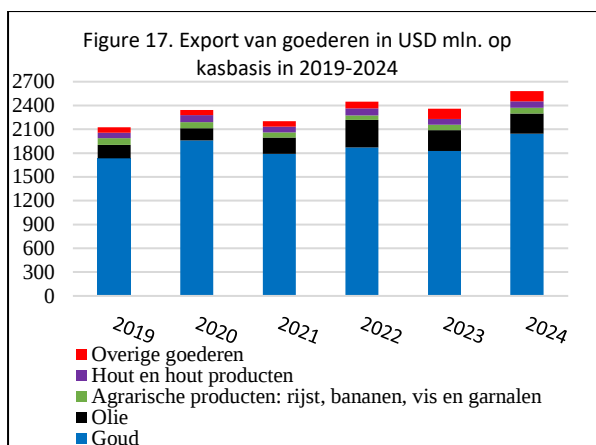
De betalingsbalans van Suriname voor 2024 geeft de volgende ontwikkelingen weer. De totale exporten van goederen en diensten in 2024 waren met USD 259 miljoen (ca. 10,2 procent) toegenomen t.o.v. 2023 tot USD 2,8 miljard (figuur 15).

De toename van de exportwaarde in 2024 werd vooral gedreven door een toename van de exportwaarde van goud met USD 219 miljoen tot ca. USD 2 miljard, ondanks de dalende productie in 2024. Dit komt door de toename van de goudprijs met 22,9 procent in 2024 tot gemiddeld USD 2.648 per troy ounce.

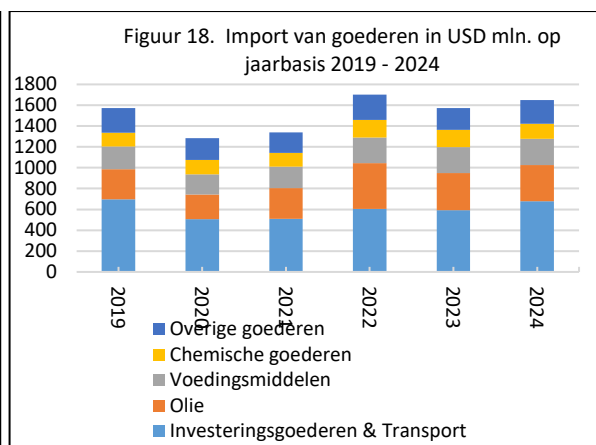
Desondanks daalde het overschot op de lopend rekening naar USD 9 miljoen; een afname van ca. 93,9 procent t.o.v. 2023 (figuur 16). De belangrijkste oorzaak hierbij is een scherper stijgende import van goederen en diensten met ca. 15,9 procent tot een bedrag van USD 2,6 miljard.

De import van diensten met een stijging van 45,8 procent heeft ook bijgedragen aan deze stijging. Deze stijging is het gevolg van toegenomen import van financiële en handelsdiensten, veelal met betrekking tot de grote mijnbouwbedrijven ten behoeve van hun investeringsprojecten. Daarnaast zijn de importen van transportdiensten, telecommunicatie, computer en informatiediensten en uit hoofde van het reisverkeer ook gestegen.

Kijken wij naar importen van goederen, is de totale importwaarde van USD 1,7 miljard, 5 procent hoger in 2024 dan het jaar daarvoor. De import van investerings- en transport goederen is het meest gestegen met ca. 14,9 procent (figuur 18). Deze stijging is gerelateerd aan de mijnbouwactiviteiten. Verder zijn de olie-importen mild gedaald (ca. 3,6) vanwege de dalende olieprijsen.

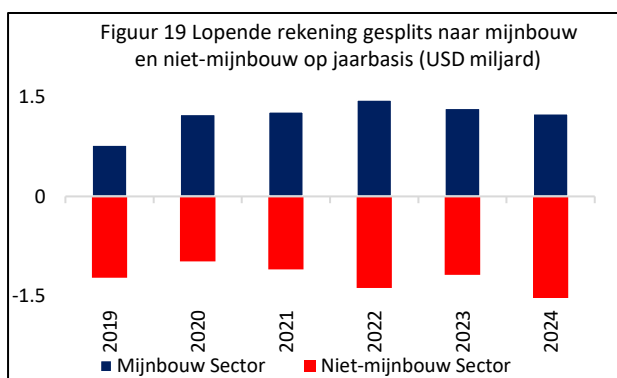

Bron: CBvS

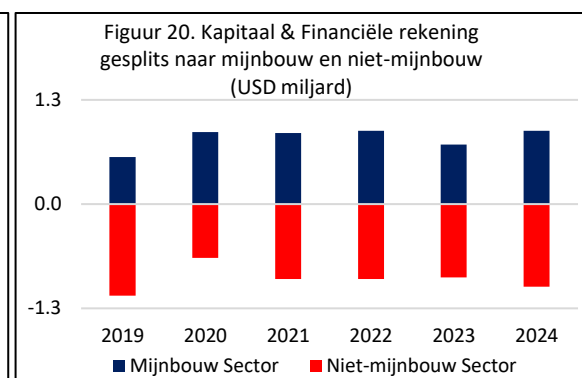

Bron: CBvS

Figuur 19 geeft aan dat de lopende rekening structureel afhankelijk is van de ontwikkelingen in de mijnbouwsector, waarbij de goud industrie op dit moment de voornaamste rol vervult. In 2024 is er vanuit de mijnbouwsector USD 278,4 miljoen overgemaakt naar het buitenland in de vorm van primaire inkomens, voornamelijk uit directe investeringen in de goud industrie. Dit bedrag is 20,7 procent hoger dan in 2023.

Bron: CBvS

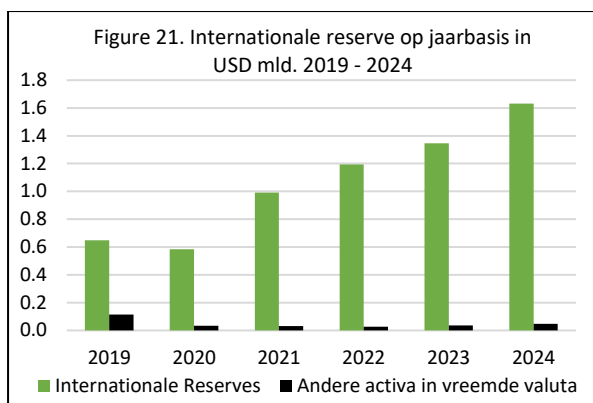
Bron: CBvS

Voorts heeft het saldo secundaire inkomens een positieve bijdrage geleverd aan de lopende rekening met USD 224,3 miljoen. Dit is een toename van 8,2 procent t.o.v. 2023 vertegenwoordigd de goederen- en geldtransfers vanuit het buitenland (o.a. Nederland) naar Suriname. Dit is een belangrijke bron van economische steun voor de lokale gemeenschap.

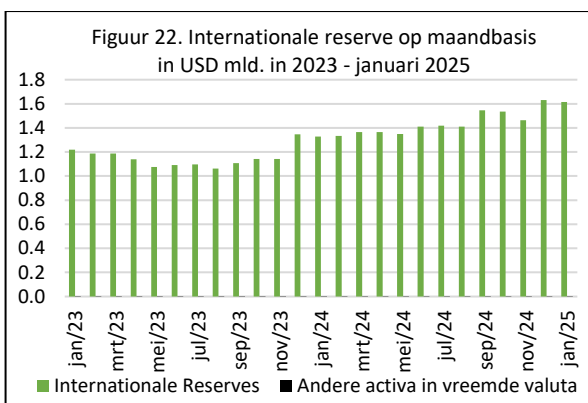
In 2024 was het tekort op de kapitaal en financiële rekening ca. USD 108,7 miljoen (figuur 16). Het gaat hierbij om kapitaalinstroom vanuit het buitenland, met name uit de niet-mijnbouw sector (figuur 20). De instroom van kapitaal & financiële middelen uit de niet-mijnbouw sector was ca. USD 95 miljoen meer dan de periode daarvoor.

Verder is er in 2024 sprake van een toename van de verplichtingen van de Staat vanwege de verschuldigde rente op de Eurobond, en wel USD 57,7 miljoen.

Doordat de Centrale Bank van Suriname betalingsbalans steun had ontvangen uit het IMF Extended Fund Facility zijn haar verplichtingen toegenomen met USD 127,6 miljoen. Voorts zijn de verplichtingen van de Overheid naar buitenlandse crediteuren toegenomen met USD 255,9 miljoen in 2024. Het laatste heeft onder andere te maken met trekkingen bij het IMF en andere multilaterale financiële instituten.

Bron: CBvS

Bron: CBvS

De internationale reserve per ultimo 2024 bedroeg USD 1.6 miljard (figuur 21). Er is prake van een stijgende trend van de internationale reserve in de periode 2019-2024. Betalingsbalans en begrotingssteun uit het IMF-EFF programma hebben significant bijgedragen aan deze toename. Per ultimo januari 2025 was deze op hetzelfde niveau.

Monetaire ontwikkelingen en de financiële sector

In het eerste kwartaal van 2025 is er sprake van sterk fluctuerende US-dollar op de internationale valutamarkten (figuur 23). Vanaf september 2024 was de Euro redelijk stabiel ten opzichte van de USD, voornamelijk door het voorzichtige beleid van de Europese Centrale Bank (ECB), die renteverlagingen beperkte om de inflatie te beheersen. Vanaf februari 2025 begon de Euro, evenals de Britse pond en de Chinese yuan, in waarde te dalen.

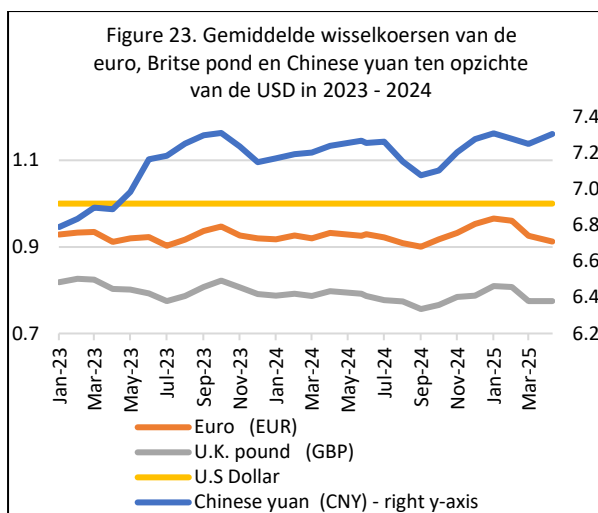
De stijgende waarde van de USD in de eerste maanden van 2025 is het gevolg van de aanhoudend hoge rente van de Federal Reserve en toenemende wereldwijde onzekerheden, waardoor beleggers massaal op zoek gingen naar veilige havens zoals de dollar.

Op 2 april 2025 voerde president Trump nieuwe invoerheffingen in op onder ander staal en aluminium voor diverse handelspartners. Dit versterte de Amerikaanse dollar wederom voor een korte tijd. De verwachting is echter dat een handelsoorlog tussen de VSA en zijn handelspartners zal leiden tot een vertraging van de wereldwijde economische groei en de dalende waarden van de diverse munteenheden.

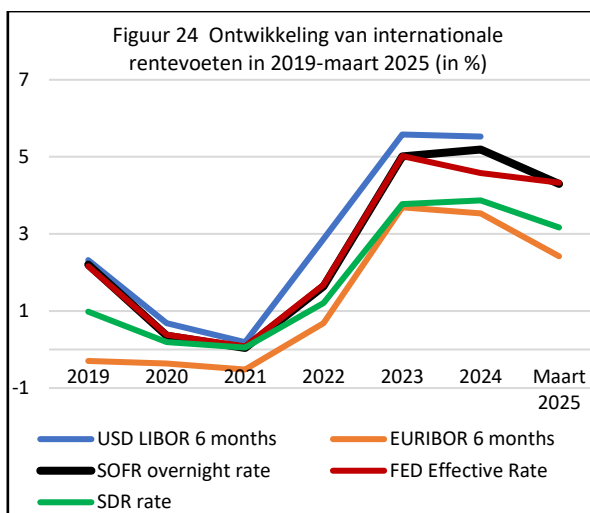
In figuur 23 komt tot uiting dat de yuan na maart 2025 in waarde toeneemt ten opzichte van de US-dollar. Dit is het gevolg van het beleid van de centrale bank van China, die staatsbanken vroeg minder dollars te kopen. Samen met een zwakkere dollar verbeterde het marktsentiment, wat leidde tot een herstel van de yuan in die periode.

Tussen september 2024 en februari 2025 ondergingen internationale rentetarieven aanzienlijke schommelingen door monetaire beleidsbeslissingen, economische ontwikkelingen en markt-omstandigheden (figuur 24). Een belangrijke verandering was de stopzetting van de publicatie van de LIBOR-rentevoeten op 30 september 2024, met de laatste notering van de USD LIBOR 6 maanden op 4,7 procent³.

³ De London Interbanking offering rate (LIBOR) is in 2024 stopgezet, vanwege manipulatie schandalen met dit rentevoet die tot uiting kwam in 2012 en de behoefte aan transparantere referentie rentevoeten.

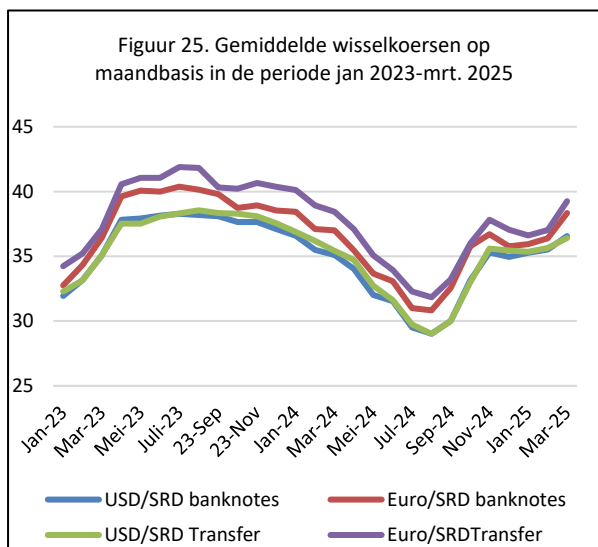
Bron: IMF

Bron: www.globalrates.com, fred.stlouisfed.org, IMF

De overgang naar alternatieve benchmarks zoals de SOFR leidde tot een herstructurering van de financiële markten. De SOFR bleef redelijk stabiel in 2025, met een rente van 4,4 procent op 6 maart 2025, dankzij een evenwichtige vraag en aanbod in de Amerikaanse financiële (repo)markt en het voorspelbare monetaire beleid van de Federal Reserve. Ook de Federal Funds Effective Rate bleef stabiel rond 4,3 procent.

De 6-maandse EURIBOR daalde van 3,4 procent op 1 september 2024 naar 2,6 procent op 2 januari 2025, voornamelijk door verminderde economische groei in de eurozone en dalende inflatieverwachting.

Bron: CBvS

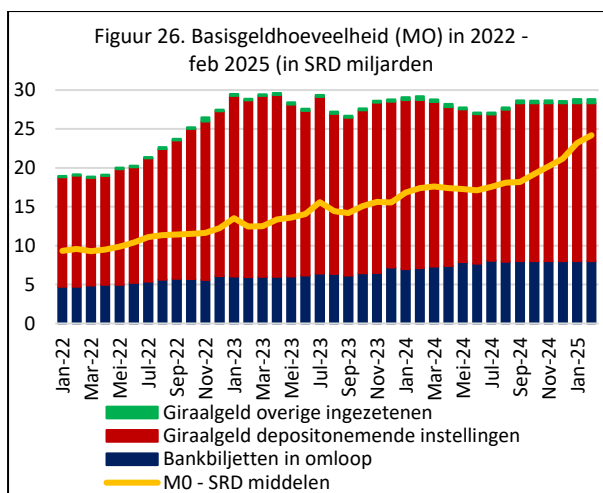
De depreciatie van de Surinaamse munteenheid die in 2023 nog 17 procent bedroeg, aprecieerde in 2024 juist met ca. 5 procent.

Echter was er sprake van een scherpe depreciatie van de SRD is in het laatste kwartaal van 2024 met ca. 12 procent.

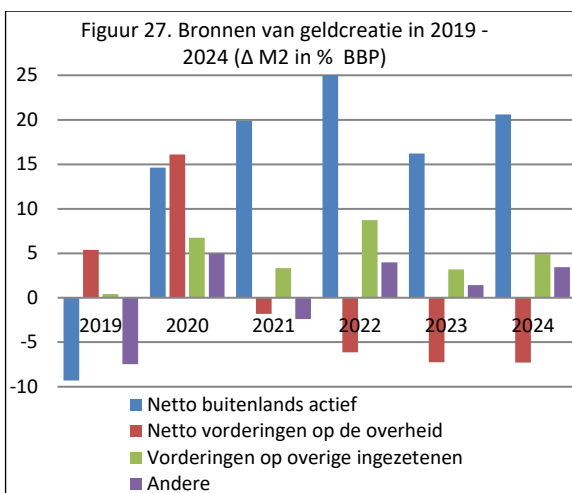
De beschikbaarheid van vreemde valuta bij de banken nam sterk af in deze periode, waardoor er niet voldaan kon worden aan de groeiende vraag van bedrijven en andere marktpartijen. Tegelijkertijd verslechterde ook de naleving van de retentieregeling⁴. Dit verhinderde de banken om adequaat en tijdig in te spelen op de toegenomen vraag naar vreemde valuta, die deels werd aangedreven door voorzorgs- en speculatieve motieven.

De depreciatie van de SRD bedroeg ca. 10 procent per ultimo maart ten opzichte van eind 2024 (figuur 25). Fluctuaties in 2025 worden deels veroorzaakt door het gebrek aan valutainkomsten, een verhoogde vraag naar vreemde valuta vanwege de inschrijving voor de Staatsolie obligaties in maart 2025. Daarnaast hebben de politieke onzekerheden rondom de aankomende verkiezingen ook invloed op de stijging van de wisselkoers.

⁴ De retentieregeling houdt in dat exporteurs verplicht zijn een deel van hun buitenlandse inkomsten (valuta) uit exporttransacties over te dragen aan banken.

Bron: CBvS

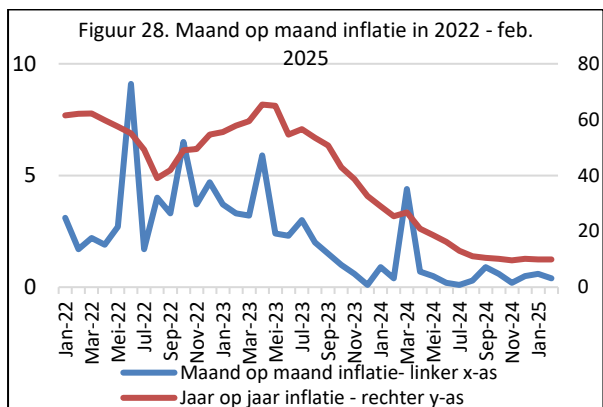

Bron: CBvS

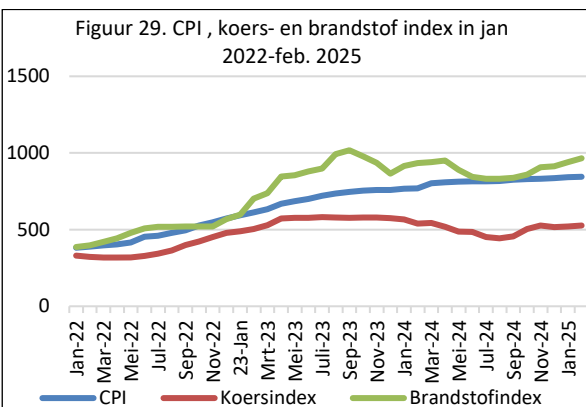
De totale basisgeldhoeveelheid (M0) is na de stijging in augustus en september vrij stabiel te noemen in 2024 (figuur 26). Deze indicator bedroeg SRD 20 miljard per ultimo 2024, en is met 21 procent toegenomen ten opzichte van eind 2023. De stijging wordt toegeschreven aan verhoogde overheidsuitgaven in dat jaar, voornamelijk uit opnamen van gelden van overheidsrekeningen bij de centrale bank.

Per eind 2024 bedroeg de maatschappelijke geldhoeveelheid (M2) SRD 91,3 miljard, een stijging van 10 procent ten opzichte van 2023. De liquiditeitsquote (M2 in procent van bbp) wordt voor 2024 geschat op ca. 62 procent, een daling ten opzichte van de 65 procent in 2023.

Deze daling is een indicator van een betere afstemming van de geldhoeveelheid in omloop ten opzichte van de binnenlandse productie, door de centrale bank vanwege het monetair beleid. Figuur 27 toont aan dat de groei van M2 nog steeds grotendeels het gevolg is van de kapitaalinstroom uit het buitenland.

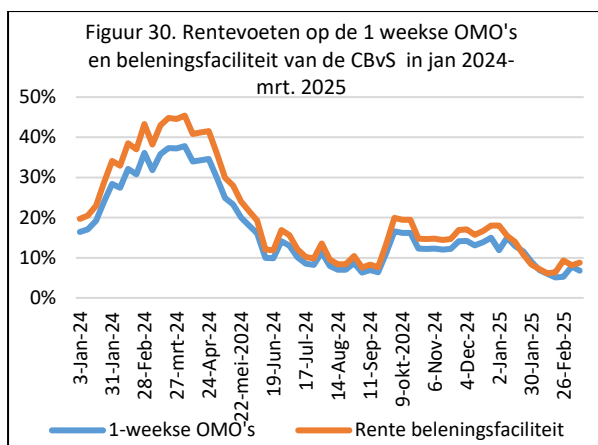
Bron: ABS

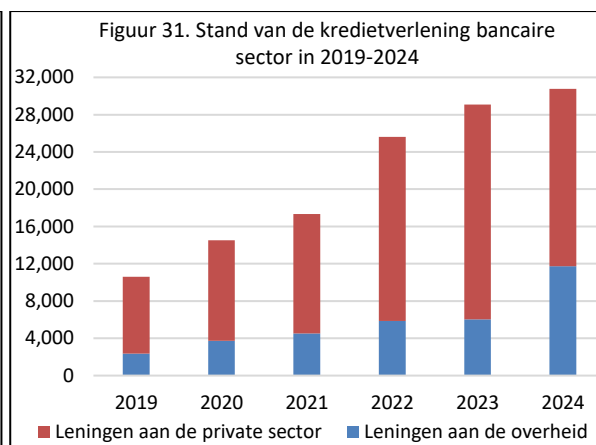
Bron: ABS

In het laatste kwartaal van 2024 vertoonde de inflatie aanvankelijk een dalende trend (figuur 28). De maandinflatie in oktober en november nam af, ondanks hogere brandstof- en voedselprijzen. In december steeg de maandinflatie wederom voornamelijk door aanpassingen in de elektriciteitsstarieven. De jaareinde inflatie voor 2024 bedroeg 10,1 procent, terwijl de gemiddelde inflatie 16,2 procent was. In 2024 er sprake van een significante afname in de stijging van het algemeen prijspeil van onze economie, in vergelijking met 2023 toen de een gemiddeld inflatie 35,4 procent was.

Dalende inflatie in 2024, was veelal het gevolg van de beheersing van de geldhoeveelheid door het krap monetair beleid, de fiscale discipline van de overheid en de appreciatie van de wisselkoers in het afgelopen jaar.

Bron: Centrale Bank van Suriname

Bron: Centrale Bank van Suriname

Monetaire beleid via de Open Market Operations (OMO's) gaan ook in 2025 door. In maart 2025 heeft de Bank de wekelijkse Termijndeposito (TD)- veilingen uitgevoerd, die bestemd zijn voor de algemene banken. Deze operaties hadden als doel de toenemende structurele overtollige liquiditeiten te minimaliseren en de maandeinde-doelstelling die door het IMF is vastgesteld, te behalen. De netto-OMO-voorraad is ultimo maart 2025 afgenomen, wat inhoudt dat de centrale bank per saldo minder overtollige SRD-liquiditeiten heeft afgeroomd dan terugbetaald was aan hoofdsom en rente van uitgegeven termijndeposito's.

Echter zijn de rentevoeten op OMO's sterk afgenomen in de afgelopen jaar (figuur 30). Was de rentevoet van 1 weekse OMO's en de beleningsfaciliteit⁵ op 3 april 2024 nog ca. 38 en 45 procent, is deze afgenomen tot ca. 9 procent op beide instrumenten op 12 maart 2025. Deze afname in de rentevoet is het gevolg van het verkrap monetair beleid gevoerd door de CBvS, wat ook geleid heeft tot meer concurrentie tussen banken en daardoor tot een lagere rentevoet.

De totale kredietverlening per eind december 2024 is gestegen naar SRD 30,8 miljard, een toename van 6 procent ten opzichte van eind 2023 (figuur 30). In reële termen is dit juist sprake van een afname van 4 procent.

De stijging van de kredietverlening van 95 procent aan de overheid in 2024 is toe te schrijven aan de schuld overname door de Finabank N.V. van enkele schulden van de crediteur Kuldipsingh N.V. van de staat ter waarde USD 15,3 mln. In 2024 is kredietverlening aan de particuliere sector juist afgenomen.

In tabel 1, zijn de financial soundness indicatoren van de bancaire sector voor 2020-2024 gepresenteerd. De indicatoren vertonen een duidelijk verbeterd beeld in de afgelopen jaren. De verbeterde macro economische situatie hebben ook bijgedragen hieraan.

De solvabiliteitsratio's per ultimo 2024 vertonen een veel beter beeld dan in 2020. De Tier 1 capital ratio steeg van 10,5 procent in 2020 naar 23,4 procent in 2024, wat de versterking van de kapitaalbuffers weerspiegelt en de veerkracht van de sector tegen mogelijke schokken vergroot. Deze ommekeer is het gevolg van de winsten die vele banken hebben gemaakt uit de OMO's. Maar ook het inlopen van vele achterstanden op leningen en schatkistpapier van de banken bij de overheid in 2023-2024 hebben hieraan bijgedragen.

De kwaliteit van de kredietportefeuille is eveneens verbeterd. Het aandeel non-performing loans (NPL) daalde aanzienlijk van ca. 14,6 procent in 2020 naar 5,3 procent in 2024. Dit is een teken dat banken effectief hun risicobeheer hebben aangescherpt en actief werk hebben gemaakt van het afbouwen van problemleningen.

⁵ Beleningsfaciliteit is een instrument waarmee de centrale bank tijdelijke liquiditeit verstrekt aan banken tegen onderpand, ter ondersteuning van de stabiliteit van het financiële stelsel.

De winstgevendheid van de banken bleef relatief stabiel, met een Return on Assets van 2,7 procent, terwijl de Rate on Equity juist afnam van 34,8 procent in 2020 naar 30,8 procent in 2024 als gevolg van de afname in de kredietvraag in deze jaren. Dit heeft de rentemarges onder druk gezet, maar de algehele winstgevendheid bleef binnen een acceptabel bereik.

Tabel 1. Geselecteerde financial soundness indicators bancaire sector in 2020-2024 (in %)

	2020	2021	2022	2023	2024
<u>Solvabiliteit*</u>					
Regulatory Tier 1 capital***/ Risk-weighted assets (capital adequacy ratio)	10,5	12,9	15,5	18,4	23,4
Regulatory capital /Risk-weighted assets	11,8	14,3	16,8	20,3	22,0
Tier 1/total assets	4,9	5,7	6,6	7,7	9,6
<u>Kwaliteit kredietportefeuille</u>					
Non-performing Loans/gross loans	14,6	12,8	12,4	13,0	5,3
Non-performing Loans (minus voorziening)/Tier 1			36,1	33,7	10,6
<u>Winstgevendheid</u>					
Return on Asset	2,0	1,8	3,3	2,7	2,7
Return on equity	34,8	29,6	48,1	36,5	30,8
Aandeel interest inkomsten in totale inkomsten			62,2	67,0	61,2
Verschil tussen debet en credit rentevoet (in %)			8,1	8,5	8,0
<u>Liquiditeit</u>					
Liquide middelen/ totaal vermogen (assets)	51,5	58,8	54,3	53,6	64,3
Liquide middelen/ korte termijn schulden	101,3	117,0	107,0	102,6	10,1

Bron: CBvS

*Solvabiliteitsratio is gebaseerd op richtlijnen van de CBvS m.b.t. de capital adequacy ratio. De norm die de CBvS hanteert en waaraan banken moeten voldoen is 10 procent.

** Tier 1 capital: wordt gebruikt om de kapitaal beschikbaarheid van een bank te beschrijven en omvat het eigen vermogen en aantoonbare reserves.

Wat betreft de liquiditeiten van de banken waren er gemengde signalen. Terwijl het aandeel liquide middelen ten opzichte van het totaal vermogen verbeterde van 51,5 procent naar 64,3 procent, daalde de verhouding liquide middelen tot korte termijnschulden flink naar 10,1 procent. Dit suggereert dat banken mogelijk kwetsbaarder zijn voor korte termijn verplichtingen, wat aandacht vraagt voor het risicomanagement van korte termijn middelen.

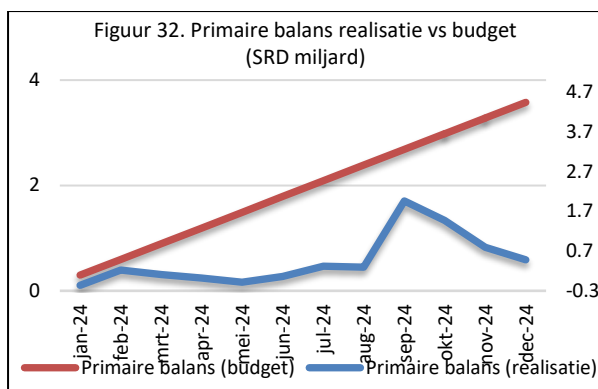
Overheidsfinanciën en Staatsschuld

Aan het einde van 2024 wordt het saldo van de primaire balans en de totale balans (overall balance) van de overheid geschat op respectievelijk 0,3 procent (SRD 480,1 miljoen) en -2,6 procent (SRD 3,9 miljard) van het geschatte bbp. De tekorten werden gedekt met trekkingen op buitenlandse leningen en opnamens van overheidsbesparingen.

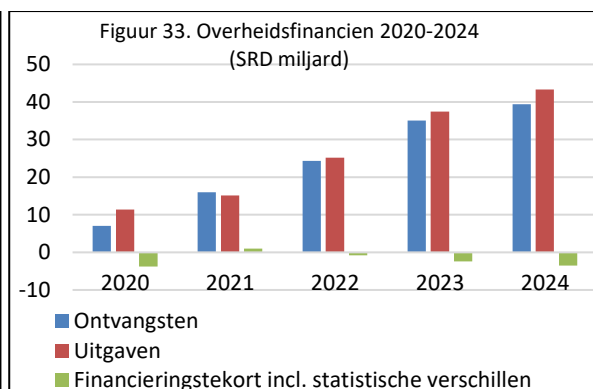
De 2024 target van het saldo voor de primaire balans binnen het IMF-EFF-programma was gesteld op een overschot van 2,7 procent. In het vierde kwartaal van 2024 werd deze target in de suppletoire begroting bijgesteld naar 2,1 procent. Ook dit doel werd niet behaald (figuur 32).

Het aanzienlijk lagere resultaat is voornamelijk toe te schrijven aan tegenvallende overheidsinkomsten, waarvan 91 procent werd gerealiseerd ten opzichte van de ramingen in de begroting van 2024. Dit gold met name voor de niet-belastinginkomsten, terwijl de belastingontvangsten met name de directe belastingen, de begrotingsraming juist hebben overschreden met een realisatie van ca. 115 procent.

Sinds de implementatie van het IMF-EFF-programma in 2021 is de verhouding tussen inkomsten en uitgaven geleidelijk verbeterd (figuur 33). In 2020 was het financieringstekort nog 9,6 procent van het bbp, wat terug bebracht is tot ca. 2,4 procent in 2024.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Tot en met december 2024 bedroegen de totale overheidsinkomsten circa SRD 39,4 miljard, terwijl de totale uitgaven SRD 43,3 miljard bedroegen.

In 2024 stegen de overheidsinkomsten met ongeveer 12 procent ten opzichte van 2023, voornamelijk als gevolg van hogere belastinginkomsten uit de niet-minerale sector (figuur 34).

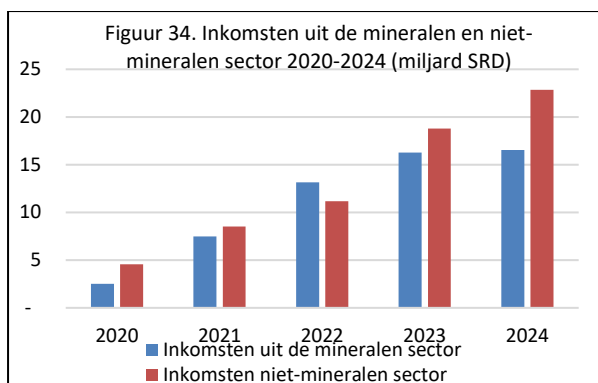
De inkomsten uit de niet-mijnbouwsector namen met 22 procent toe, voornamelijk als gevolg van hogere indirecte belastingen, waaronder de btw. De Belastingdienst heeft hierbij aanzienlijke stappen gezet in het registreren van nieuwe belastingplichtigen. Daarnaast steeg de verbruiksbelasting op motorbrandstof, als gevolg van een verhoging van de 'government take'.

Tabel 2: begroting vs. realisatie 2024 (SRD miljard)

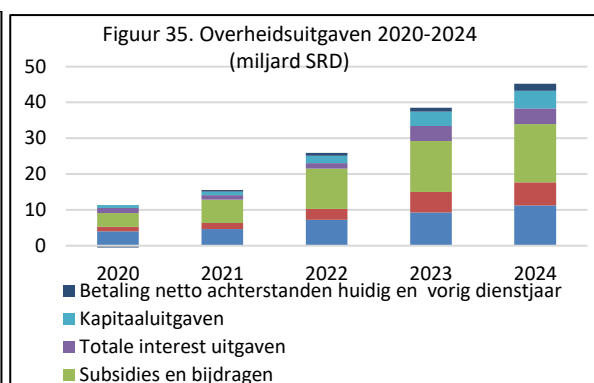
Indicatoren	Goedgekeurde Begroting 2024 in SRD mld.	Realisatie jan.-dec. 2024 in SRD mld.	Realisatie in % begroting
Totale ontvangsten (GFS)	43,3	39,4	91,1
Belasting ontvangsten	26,5	27,9	105,0
Directe belastingen	11,9	13,7	114,6
Indirecte belastingen	14,6	14,2	97,2
Niet-belasting ontvangsten	16,3	11,4	70,2
Schenken	0,4	0,1	22,7
Totale uitgaven (GFS)	46,1	43,3	93,9
Personele uitgaven	11,8	11,2	95,1
Aanschaf goederen en diensten	8,3	6,5	77,8
Subsidies en bijdragen	14,1	16,2	114,9
Interest	6,4	4,4	68,3
Kapitaalsuitgaven	5,4	5,0	91,8
Resultaat Primaire balans	3,6	0,5	13,4
Financieringstekort (GFS)	-2,8	-3,9	137,8
Financieringstekort in % bbp	-1,7 %	-2,6	
Primaire balans in % bbp	2,1 %	0,3 %	
Bbp-cijfer	170,9	147,6	

Bron: Economische Aangelegenheden, Ministerie van Financiën & Planning

Van de totale ontvangsten was circa 42 procent afkomstig uit de mijnbouwsector, in de vorm van directe belastingen (inkomsten- en loonbelasting) en niet-belastinginkomsten (royalty's, dividend en andere bijdragen).

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

In 2024 namen de overheidsuitgaven op verschillende gebieden toe (figuur 35). De personele uitgaven stegen mede door een salarisverhoging van 15 procent voor ambtenaren, met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 2024. Deze verhoging werd tussen oktober en december uitbetaald. Daarnaast is per eind december de TWK van de vakantietoelage van ambtenaren uitgekeerd.

Naast de stijging in personele uitgaven namen ook de kapitaaluitgaven in 2024 toe en bedroegen in totaal SRD 5,0 miljard. De grootste investeringen waren gericht op de natuurlijke hulpbronnensector waaronder energie- en watervoorzieningsprojecten, waarvoor SRD 1,6 miljard werd uitgetrokken, en openbare werken, waar SRD 1,3 miljard aan werd besteed. Een groot deel van deze uitgaven werd gefinancierd met leningen die specifiek voor deze sectoren waren afgesloten.

Ook de uitgaven voor de aanschaf van goederen en diensten stegen met circa 14 procent, voornamelijk als gevolg van de inflatie en wisselkoersontwikkelingen in het afgelopen jaar en door inspanningen van de overheid om betaalachterstanden aan leveranciers in te lopen.

De stijging in subsidies in vergelijking met 2023 namen de toe met 14 procent, waarbij zowel inflatie als wisselkoersschommelingen een belangrijke rol hebben gespeeld bij deze toename. De stijging aan de sociale bijstand voor kwetsbare huishoudens en het sociale programma's waren significant, waarvoor tussen 139 en 150 procent meer werd uitgekeerd tot een bedrag van SRD 3,3 miljard. Daarnaast stegen de subsidies aan ziekenhuizen met gemiddeld 200 procent tot ca. SRD 320,9 miljoen.

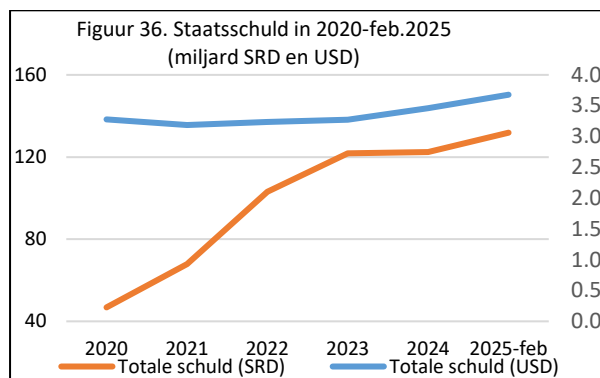
Om de sociaaleconomische situatie te verbeteren en kwetsbare groepen beter te ondersteunen, zijn sociale programma's zoals de Algemene Oudedagsvoorziening (AOV), de Algemene Kinderbijslag (AKB) en andere steunmaatregelen verhoogd tot een totale uitgave van SRD 2,2 miljard in 2024. Deze aanpassingen zijn doorgevoerd in nauwe samenwerking met betrokken instanties en in lijn met de IMF-doelstellingen.

In maart 2025 ontving Suriname de negende en laatste tranche van het Extended Fund Facility (EFF)-programma van het IMF. Daarmee kwam een einde aan het driejarige hervormingsprogramma, gericht op macro-economisch herstel, institutionele versterking en duurzame groei.

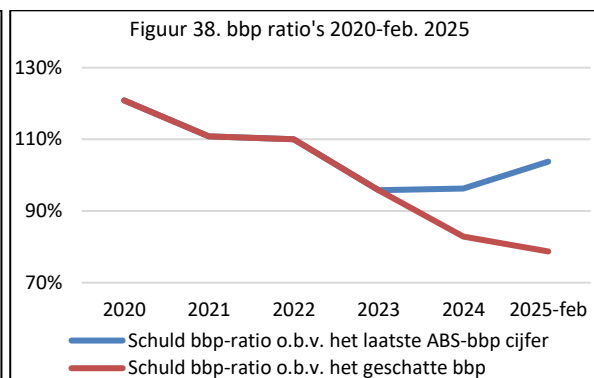
Het programma bracht belangrijke vooruitgang. De inflatie daalde na een aanvankelijke piek, mede door het fiscaal beleid, een strak monetair beleid en de stabilisatie van de wisselkoers. Internationale reserves namen toe dankzij IMF-steun en schuldherstructureringen, waardoor de externe kwetsbaarheid van de economie verminderde. Suriname kreeg ook bredere toegang tot multilaterale financiering, in de vorm van begrotingssteun.

Tegelijkertijd bleven enkele structurele uitdagingen bestaan, omdat het programma niet daarop gericht was. De economie is nog steeds sterk afhankelijk van de mineralen sector, terwijl de afbouw van

subsidies leidde tot hogere kosten van levensonderhoud.. Een belangrijk onderdeel van het programma van de herschikking van schulden, wat grotendeels ook is afgewikkeld.

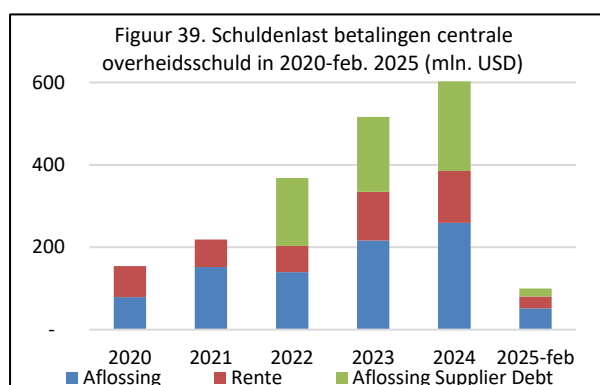

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

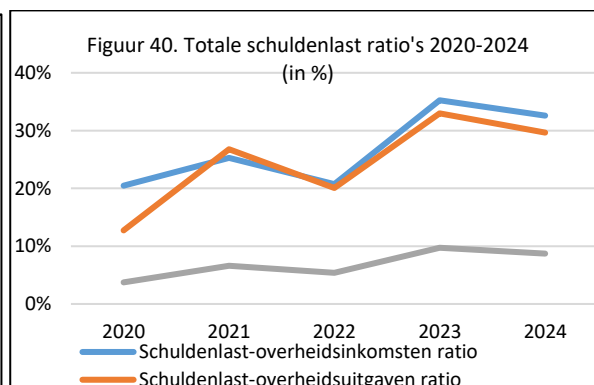

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Aan het einde van 2024 bedroeg de totale staatsschuld USD 3,5 miljard (figuur 36), wat neerkomt op SRD 122,4 miljard. De schuld uitgedrukt in SRD is tegen eind december 2024 met ongeveer 6 procent gestegen ten opzichte van eind 2023. Deze toename is toe te schrijven aan het feit dat de trekkingen op schulden groter waren dan de aflossingen.

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

Bron: Bureau voor de Staatsschuld

In februari 2025 bedroeg de totale staatsschuld USD 3,7 miljard (circa SRD 131,9 miljard). Hiervan bestond USD 2,9 miljard (SRD 102,3 miljard) uit buitenlandse schuld en USD 0,8 miljard (SRD 30 miljard) uit binnenlandse schuld. Dit is een stijging van 8 procent ten opzichte van ultimo 2024.

De toename in 2025 is toe te schrijven aan een stijgende binnenlandse schuld, als gevolg van de herkapitalisatie van de CBvS. In dit kader werd een kapitaalinjectie van SRD 1 miljard verstrekt en daarnaast werden staatsobligaties ter waarde van SRD 8,3 miljard uitgegeven.

Deze herkapitalisatie maakt onderdeel uit van het IMF-EFF-programma en is van cruciaal belang voor het versterken van de financiële positie van de CBvS. Het doel is om een financieel stabiele en betrouwbare centrale bank te creëren, wat op zijn beurt een positief effect heeft op de gehele financiële sector.

Eind 2024 lag de wettelijke schuld-bbp-ratio boven de 60 procent en bedroeg op 96,3 procent (figuur 38). De berekening is gebaseerd op het laatste bbp-cijfer en wel voor 2023 van het ABS.

De werkelijke druk van de schuld op de economie gebaseerd op het geschatte bbp voor 2024 wordt geschat op ca. 82,9 procent.

De wettelijke schuld-bbp-ratio voor februari 2025 bedroeg 103,8 procent, terwijl de ratio gebaseerd op het bbp-cijfer voor 2025, geschat wordt op 78,7 procent.

Zoals uitgebeeld in figuur 39 namen de schuldenlastbetalingen in 2020-2024 toe met een piek in het afgelopen jaar. Dit komt door de afronding van schuldherschikkingen met buitenlandse crediteuren en het wegwerken van achterstanden op de binnenlandse schuld sinds 2023.

De totale schuldenlastbetalingen, exclusief “supplier debt”, stegen van USD 335 miljoen in 2023 naar USD 385 miljoen in 2024. Daarnaast namen de betalingen op “supplier debt” toe van USD 181 miljoen in 2023 naar USD 218 miljoen in 2024.

Figuur 40 geeft een overzicht van enkele schuldenlast ratio's in 2020-2024. De ratio's van de totale schuldenlast ten opzichte van de overheidsinkomsten, overheidsuitgaven en het bbp bereikten een piek in 2023, vanwege het inlopen van vele achterstanden op de binnenlandse schuld in dat jaar. In 2024 zijn deze verhoudingen licht gedaald, tot respectievelijk 33 procent, 30 procent en 9 procent. Echter is de schuldenlast van de overheid nog vrij hoog te noemen.

Suriname heeft in de periode 2022-2024 in totaal USD 1,5 miljard aan internationale schulden geherstructureerd bij crediteuren zoals de Eurobondhouders, China, de eerste en tweede fase van de Paris Club, India, ABN-AMRO en Israël.

Dankzij dit succesvolle herstructureringstraject ontving Suriname de "**Sovereign Restructuring of the Year 2024**" award van LatinFinance, een toonaangevend financieel platform voor kapitaalmarkten in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Deze erkenning bevestigt de afronding van de schuldherschikking, die heeft bijgedragen aan een lagere schuldenlast en een stabielere macro-economische positie.

Geselecteerde macro-economische indicatoren

Jaarstatistieken 2017-2024									
Reële economie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Bron
Economische groei (%)*	1,6	4,9	1,2	-16,0	-2,4	2,4	2,5	2,8	ABS/SPS schat+proj.
BBP nominaal marktpr. (mln. SRD)*	26.893	29.822	31.732	38.719	61.226	93.687	127.066	147.643	ABS/IMF schat+proj.
BBP per capita in USD	6.158	6.772	6.715	4782	4.987	5.784	5.885	n.b.	IMF
Nationaal Inkomen per capita in USD	5.432	6.079	6.384	3.945	4.051	4.101	n.b.	n.b.	ABS/bewe r. SDMO
Inflatie – gemiddelde (%)	22,0	6,9	4,4	34,9	59,1	52,4	51,6	16,2	ABS/IMF
Inflatie – e.o.p. (%)	9,3	6,9	4,4	60,7	60,7	54,6	32,6	10,1	ABS/IMF
Werkloosheidspercentage (%)	7,0	9,0	8,8	11,1	11,2	10,9	10,6	10,3	IMF
Betalingsbalans (combinatie kas- en transactiebasis)- vanaf 2017 is de data gepresenteerd o.b.v. Balance of Payment Manual 6									
Totale export- G+D (mln. USD)	<u>2.143,4</u>	<u>2.235,8</u>	<u>2.286,8</u>	<u>2.446,4</u>	<u>2.299,5</u>	<u>2.598,6</u>	<u>2.533,9</u>	<u>2.793,4</u>	CBvS
• Goud	1.608,4	1.631,6	1.732,2	1.959,5	1.792,1	1.870,6	1.827,3	2.046,2	CBvS
• Aluinaarde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	CBvS
• Olie	178,1	206,6	171,0	154,4	204,0	347,3	261,8	252,6	CBvS
• Rijst en bananen	50,9	52,6	45,6	43,5	34,5	25,9	28,2	31,4	CBvS
• Hout en houtproducten	59,5	69,1	71,4	89,1	72,3	85,9	74,5	81,6	CBvS
• Vis en garnalen	38,8	41,6	37,5	33,5	31,9	32,4	39,0	40,2	CBvS
• Overige goederen	56,1	68,6	68,7	65,1	69,0	86,7	129,9	129,9	CBvS
• Net exports goods under merchanting	-6,9	-5,0	2,8	-1,3	-0,2	7,9	-1,1	0,1	CBvS
• Diensten	158,3	170,7	157,4	102,6	95,9	143,0	173,5	211,4	CBvS
Totale import- G+D (mln. USD)	<u>1.779,9</u>	<u>2.069,8</u>	<u>2.412,7</u>	<u>1.845,1</u>	<u>1.876,4</u>	<u>2.341,6</u>	<u>2.218,2</u>	<u>2.571,2</u>	CBvS
• Diensten	569,3	666,9	815,1	562,6	537,9	640,2	633,1	920,5	CBvS
Saldo Lopende rek. (mln. USD)	69,2	-118,7	-448,3	259,8	176,1	76,3	146,7	9,2	CBvS
Saldo Kap. + Fin. rek. (mln. USD)**	-112,6	-298,8	-532,3	219,8	-82,1	-18,2	-183,9	-111,9	CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	1,9	-3,0	-11,2	9,0	5,8	2,2	3,9	0,2	CBvS/b ewer SDMO
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)**	-3,1	-7,5	-13,4	7,6	-1,5	-0,6	-4,4	-2,6	CBvS/b ewer SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	-4,5	-0,8	-7,3	-4,3	4,1	3,7	2,0	4,0	CBvS/be wer. SDMO
Totale goederen import (F.O.B. mln. USD)	<u>1.210,5</u>	<u>1.402,9</u>	<u>1.597,6</u>	<u>1.282,5</u>	<u>1.338,5</u>	<u>1.701,4</u>	<u>1.572,2</u>	<u>1.650,7</u>	CBvS
• Investerings & transport	485,7	570,7	698,4	507,8	510,3	604,5	591,9	679,8	CBvS
• Olie	217,0	264,6	286,3	235,3	293,3	438,9	358,0	344,9	CBvS
• Voedingswaren	190,7	202,1	219,5	194,0	206,2	246,9	248,5	252,6	CBvS
• Chemische goederen	120,2	129,4	131,5	137,3	132,8	168,4	164,8	146,2	CBvS
• Overige goederen	196,8	236,2	262,0	208,1	195,9	242,7	209,4	227,2	CBvS
Internationale Reserve (mln. USD)	424,4	580,7	647,5	585,0	992,2	1.194,6	1.346,1	1.632,0	CBvS
Wereldmarktprijzen in USD									
Goud USD/troz	1.257,5	1.269,1	1.392,6	1.769,6	1.800	1.801	1.800	1.900	Wereld bank proj.
Ruwe aardolie Brent USD/vat	54,4	71,1	64,0	42,3	70,4	99,8	84,0	81,0	Wereldb ank proj.
Ruwe aardolie Brent USD/vat	52,8	68,3	61,4	41,8	70,8	98,9	82,3	81,1	IMF proj.

Monetair en Financiële sector									
Liquideitsquote (M2 in % BBP)	65,4	64,4	73,6	84,9	77,9	77,7	65,4	61,8	CBvS/b ewer SDMO
Stand kredietverlen. a/d overheid (mln. SRD)	2.191,6	2.325,4	2.369,5	3.748	4.524	5.857	6.034	11.744	CBvS/b ewer SDMO
Monetair en Financiële sector	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Bron
Stand kredietverlen. a/d Private sector (mln. SRD)	8.164,1	8.094,6	8.218,8	10.787	12.805	19.762	23.051	19.008	CBvS/b ewer SDMO
Verkoopkoers SRD/USD (e.o.p.)	7,5	7,5	7,5	14,3	21,3	31,0	36,4	34,7	CBvS
Verkoopkoers SRD/USD gemiddeld	7,6	7,5	7,5	9,4	19,1	24,4	36,7	33,1	CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro (e.o.p.)	8,9	8,6	8,4	17,6	23,0	31,0	37,9	35,7	CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro gemiddeld	8,5	8,9	8,4	10,8	21,1	24,8	38,3	34,8	CBvS
Gemid. SRD debet (leen) rentevoet	14,4	14,3	15,0	14,8	14,9	14,7	14,2	14,8	CBvS
Interbancaire SRD rentevoet	17,4	10,1	11,7	11,9	9,4	-	30,0	-	CBvS
Gemid. USD debet (leen) rentevoet	9,3	8,7	8,3	8,2	8,3	8,1	8,1	8,2	CBvS
Gemid. Euro debet(leen) rentevoet	8,9	8,7	8,1	8,2	8,3	7,8	7,4	7,3	CBvS
Overheidsfinanciën en Staatsschuld (kasbasis)									
Primaire balans (% BBP)	-5,8	-6,8	-15,6	-7,5	3,5	0,6	1,3	0,3	MvF/b ewer SDMO
Financieringstekort incl. statistische verschillen (% BBP)	-8,7	-10,1	-18,4	-9,6	1,7	-0,5	-1,6	-2,6	MvF/b ewerSD MO
Committeringstekort incl. statistische verschillen (%BBP)	-7,8	-6,8	-15,8	-11,0	2,3	0,0	-1,0	-1,3	MvF/b ewerSD MO
Primaire niet minerale balans in % niet-minerale BBP	-18,3	-20,6	-31,0	-19,4	-12,3	-19,2	-15,2	-15,1	MvF/b ewerSD MO
Fiscal impulse (%)	3,5	2,3	10,4	-11,6	-7,1	6,9	-4,0	-0,1	MvF/b ewerSD MO
Wettelijke staatsschuld (mld. SRD)	18,1	18,7	22,5	46,8	67,9	103,1	121,7	122,4	SDMO
Effectieve Staatsschuld (mld. USD)	2,4	2,5	3,0	3,3	3,2	3,2	3,3	3,5	SDMO
Buitenlandse Schuld (mld. USD)	1,7	1,8	2,0	2,1	2,2	2,4	2,6	2,8	SDMO
Binnenlandse Schuld (mld. USD)	0,7	0,7	1,0	1,2	1,0	0,8	0,7	0,6	SDMO
Binnenland schuld aan Algemene banken (mld. USD)***	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	SDMO
Wettelijke staatsschuld-BBP ratio (%)	67,3%	62,7%	70,9%	120,8%	110,8%	110,1%	95,8%	82,9%	SDMO
Trekking op buitenlandse Leningen (mln. USD)	291.8	186.3	357.7	88.0	103.4	297.9	368.9	357.0	SDMO
Tot. schuldenlast betal. (mln. USD)	212,7	357,5	263,8	154,1	218,7	203,8	327,6	384,8	SDMO
Kwartaalstatistieken 2021-2023									
Betalingsbalans (kasbasis)	2023 Q1	2023 Q2	2023 Q3	2023 Q4	2024 Q1	2024 Q2	2024 Q3	2024 Q4	Bron
Totale export- G+D (mln. USD)	626,6	547,5	668,5	690,5	672,7	680,3	698,8	731,6	CBvS
• Goud	450,3	393,6	465,6	517,8	476,2	481,9	523,2	564,9	CBvS
• Olie	73,7	52,3	73,4	62,4	77,4	66,8	64,0	44,3	CBvS
• Rijst en bananen	4,8	6,3	8,4	8,8	6,4	9,5	9,2	6,4	CBvS
• Hout en houtproducten	22,5	20,3	15,7	16,1	25,0	24,0	12,1	20,5	CBvS
• Vis en garnalen	7,3	10,3	11,7	9,7	9,2	9,7	11,1	10,2	CBvS
• Overige goederen	27,2	24,4	49,4	29,0	32,2	39,6	32,8	25,2	CBvS
• Net exports goods under merchanting	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2	0,1	0,2	CBvS
• Diensten	41,1	40,7	44,6	47,1	47,1	49,0	55,1	59,8	CBvS

Betalingsbalans (kasbasis)	2023	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2024	Bron
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
Totale import- G+D (mln. USD)	533,0	521,2	577,2	572,0	633,5	636,2	658,6	634,8	CBvS
• Diensten	145,3	148,2	166,8	171,0	230,3	217,4	224,7	247,6	CBvS
Saldo lopende rek. (mln. USD)	63,5	-31,2	81,5	34,1	-14,8	29,6	24,1	-10,8	CBvS
Saldo Kap. Fin. rek. (mln. USD)**	101,6	-70,3	8,5	-224,2	10,1	3,4	-26,5	-94,5	CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	1.7	-0.8	2.2	0.9	-0.4	0.8	0.6	-0,2	CBvS/bew SDMO
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)	2.7	-1.9	0.2	-6.0	0.3	0.1	-0.7	-2,3	CBvS/bew SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	0.9	-1.0	-1.4	-1.0	1.6	0.3	1.6	0,6	CBvS/bew SDMO

Betalingsbalans (kasbasis)	2023	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2024	Bron
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
Totale goed. Import (F.O.B. mln. USD)	387.7	373.1	410.4	401.0	408.5	419.8	435.1	387.2	CBvS
• Investerings & transport	150,0	147,9	148,6	145,4	170,1	170,5	186,2	153,0	CBvS
• Olie	87,2	71,0	106,2	93,6	99,9	91,3	79,1	74,5	CBvS
• Voedingswaren	57,6	61,3	62,0	67,4	54,8	66,3	68,5	63,1	CBvS
• Chemische goederen	39,7	45,0	39,5	40,5	32,4	37,6	42,1	34,1	CBvS
• Overige goederen	53,3	47,8	54,1	54,0	51,3	54,1	59,2	62,6	CBvS

Overheidsfinanciën (kasbasis)									
Primaire balans (% BBP)	0,8	0,7	-0,3	0,2	0,1	0,0	1,3	-1,0	MvF/bewerSD MO
Financieringstekort inclusief statistische verschillen (% BBP)	0,3	-0,4	-0,8	-1,0	-0,6	-0,8	0,7	-1,9	MvF/bewerSD MO
Committeringstekort inclusief statistische verschillen (%BBP)	0,4	-0,2	-0,5	-0,8	-0,3	-0,6	0,9	-1,3	MvF/bewerSD MO

Maandstatistieken maart 2024 – feb 2025

Inflatie (%)	mrt.	apr.	mei	jun.	jul.	aug.	sept.	okt.	nov.	Dec	Jan	Feb	Bron
	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2025	
Inflatie – maand tov. maand daarvoor (%)	4.4	0.7	0.5	0.2	0.1	0.3	0.9	0.6	0.2	0.5	0.6	0.4	ABS
Inflatie – maand tov. maand vorige jaar (%)	26.8	20.9	18.6	16.2	13.0	11.1	10.5	10.1	9.6	10.1	9.9	9.9	ABS

Internationale in USD													
Internationale Reserve	1.107,2	1.142,4	1.142,2	1.346,1	1.327,7	1.334,4	1.365,1	1.363,8	1.350,3	1.410,1	1.536,0	1.464,0	CBvS

Wereldmarktprijzen in USD													
Goud USD/troz	1.951	1.918	1.915	1.916	1.984	2.026	2.034	2.023	2.158	2.331	2.690	2.651	Wereld-bank
Ruwe aardolie USD/vat	75,7	77,7	80,6	83,6	88,0	81,5	81,2	83,3	78,1	72,4	74,0	72,3	Wereld-bank

Liquiditeitsquote (M2 in % BBP), M0 en de stand v/d totale kredietverlening (mln. SRD)													
Liquiditeitsquote	55.0	53.3	52.5	52.2	50.5	51.8	54.3	59.1	61.3	61.8			CBvS/bewer. SDMO
M0 (ruime def.)	28.810	28.238	27.768	27.124	27.114	27.786	28.663	30.566	31.555	31.737	33.973	34.106	CBvS
M2	81.240	78.716	77.498	77.041	74.488	76.525	80.086	87.185	90.531	91.253	91.650	93.684	CBvS
Stand tot. kredietverlen.	27.903	27.253	26.546	26.270	25.924	2.631	27.875	29.700	30562	30.752			CBvS/bewer. SDMO

	mrt. 2024	apr. 2024	mei 2024	jun. 2024	jul. 2024	aug. 2024	sept. 2024	okt. 2024	nov. 2024	Dec 2024	Jan 2025	Feb 2025	Bron
Stand krediet- verlening overheid Stand	5.965	5.998	5.949	5.966	10.950	11.112	11.313	11.476	11.635	11.744			CBvS/ Bewer. SDMO
Kredietverlening private sector	24.046	23.860	23.482	23.395	23.310	23.689	24.904	26.600	27.492	27.961			CBvS/ Bewer. SDMO
CBvS Wisselkoersen (verkoopkoersen bankpapier) ****													
SRD/USD (e.o.p.)	34.80	31.11	32.09	30.96	29.04	29.02	31.07	35.13	34.58	34.65	35.48	35.75	CBvS
SRD/USD gemiddeld	35.11	34.05	32.02	31.54	29.52	29.02	30.02	33.14	35.31	34.95	35.27	35.53	CBvS
SRD/Euro (e.o.p.)	36.53	32.99	33.86	32.05	30.64	31.08	34.18	37.26	35.72	35.66	36.41	36.75	CBvS
SRD/Euro gemiddeld	37.02	35.46	33.66	33.07	31.01	30.83	32.55	35.76	36.72	35.77	35.95	36.38	CBvS
Gemiddelde debet (leen) rentevoeten (%)													
Op SRD kredieten	15.1	14.9	14.7	14.7	14.7	14.7	14.6	14.7	14.8	14.7	14.6		CBvS
Interbancair SRD rentevoet	45.0	45.0	-	-	-	-	-	-	-	-			CBvS
	mrt. 2024	apr. 2024	mei 2024	jun. 2024	jul. 2024	aug. 2024	sept. 2024	okt. 2024	nov. 2024	Dec 2024	Jan 2025	Feb 2025	Bron
Op USD kredieten	8.1	8.1	8.1	8.0	8.1	8.3	8.4	8.5	8.4	8.2	8.3		CBvS
Op Euro kredieten	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2		CBvS
Overheidsfinanciën (miljard SRD) en Staatsschuld (miljard USD)													
Tot. inkomsten kasbasis (in mld.)	3,17	3,22	3,03	3,10	3,58	2,27	4,34	3,38	3,15	3,46			MvF
Tot. uitgaven kasbasis	3,37	3,93	3,54	3,13	4,04	2,37	2,76	4,41	4,41	3,99			MvF
Primaire balans (%)	-0,1%	-0,1%	-0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	1,1%	-0,3%	-0,5%	-0,2			MvF
Financieringsresultaat (%)	(0,1)	(0,5)	(0,3)	0,0	(0,3)	(0,1)	1,1	(0,7)	(0,9)	(0,4)			MvF
Wet.staatsschuld (Mld. SRD)	115,8	111,1	106,2	103,7	98,4	98,8	105,7	116,7	116,7	122,4	131,9	131,9	SDMO
Schuld a/d CBvS (Mld. SRD)	9,1	9,1	9,0	9,0	8,9	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8	18,1	16,9	SDMO
Schuld a/d Alg. Banken (Mld. SRD)***	3,5	3,3	2,7	2,6	2,8	2,6	2,6	2,7	2,7	2,4	2,3	2,1	SDMO
Effectieve Staatsschuld (Mld. USD)	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,5	3,7	3,7	SDMO
Buitenlandse schuld	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8	2,9	2,9	SDMO
Binnenlandse schuld	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,9	0,8	SDMO
Wettelijke staats- schuld-BBP ratio (%)	91%	88%	84%	82%	78%	78%	83%	92%	92%	97%	104%	104%	SDMO
Trekking buiten- landse schuld (mln. USD)	3,3	5,1	8,6	30,6	6,9	0,7	31,1	17,4	5,0	216,2	0,2	0,3	SDMO
Tot. Schuldenlastbetal. (mln. USD)	26,9	26,8	53,2	19,0	40,3	12,6	12,3	33,9	45,6	59,5	37,3	43,2	SDMO

e.o.p. = end of period n.b.= niet beschikbaar

ABS- Algemeen Bureau voor de Statistiek, IMF- Internationale Monetaire Fonds, CBvS- Centrale Bank van Suriname, MvF-Ministerie van Financiën & Planning,

SDMO- Suriname Debt Management Office (Bureau voor de Staatsschuld)

* bbp-cijfers voor 2020-2022 zijn voorlopige cijfers

** Dit is het saldo van vermogensoverdrachten van de financiële rekening van de betalingsbalans.

*** Binnenlandse schuld aan de Algemene Banken betreft schatkistpapier en verstrekte kredieten.

Uitleg bepaalde begrippen:

1. Overheids financieringstekort is het saldo van overheidsinkomsten minus uitgaven. Als het saldo een tekort is, dan zal dit tekort met het aangaan van schulden gefinancierd moeten worden en daarmee ook de staatsschuld doen stijgen.
2. Primair overheidssaldo is het financieringssaldo exclusief de interestbetalingen op overheidsschulden. Het primair saldo geeft aan in welke mate het beleid bijdraagt aan het aantrekken van nieuwe schulden, zonder rekening te houden met betalingen op oude schulden.
3. Het verschil tussen de effectieve en wettelijke staatsschuld is de wisselkoers die gebruikt wordt om vreemde valuta schulden om te zetten in SRD. Bij de compilatie van de wettelijke schuld moeten vreemde valuta schulden tegen het jaareinde wisselkoers van het laatst gepubliceerde bbp door het ABS, in SRD worden omgezet. Bij de effectieve schuld berekening, die gebaseerd is op de internationale schuld definitie, wordt de wisselkoers gehanteerd van het moment waarop de schuld betrekking heeft. De wet op de staatsschuld is bij de laatste aanpassing in maart 2023 in lijn gebracht met internationale standaarden.
4. De effectieve schuld-bbp ratio is berekend o.b.v. het bbp (projectie) van het respectieve jaar, terwijl de wettelijke schuld-bbp ratio gebaseerd is op het laatste bbp-cijfer van het ABS.